

Čj. R 29/2002

V Brně dne 17. 10. 2003

V řízení o rozkladu, který proti rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 25. 4. 2002 č.j. S 85/2000-1000/02-VO 1 ve věci porušení ustanovení § 9 odst. 3 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších zákonů, podal účastník řízení **UPC Česká republika, a.s.**, se sídlem Závěšova 5, Praha 4, IČ 00 56 22 62, (jako nástupnická společnost ke dni 3. 5. 2002 zaniklé společnosti Dattelkabel, a.s., posledně sídlem Praha 4, Závěšova 5, PSČ 140 00, IČ 25 62 16 37), zastoupen JUDr. Jiřím Voršílkou, advokátem AK Voršílka, Stránská, Pazdera, se sídlem Opletalova 4, 110 00 Praha 1, na základě plné moci ze dne 9. 5. 2002, jsem podle ustanovení § 59 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), na návrh zvláštní komise ustavené podle § 61 odst. 2 téhož zákona

r o z h o d l

takto:

Rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ze dne 25. 4. 2002 č.j. S 85/2000-1000/02-VO 1 **m ě n í m** takto:

Společnost Dattelkabel, a.s., se sídlem Praha 4, Antala Staška 32, PSČ 140 00, IČ 25 62 16 37, tím, že k 1. 1. 2001 zvýšila cenu za služby u produktu MINI o 289 %, u produktu KLASIK o 141 % a u produktu KLASIK + HBO o 98,8 %, zneužila své dominantní postavení ve smyslu § 9 odst. 3 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších zákonů, na trhu služeb spočívajících v dodávkách televizního signálu na újmu spotřebitelů.

O d ů v o d n ě n í

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) vydal dne 25. 4. 2002 rozhodnutí č.j. S 85/2000-1000/02-VO 1, kterým deklaroval, že společnost Dattelkabel, a.s., se sídlem Praha 4, Antala Staška 32, PSČ 140 00, IČ 25 62 16 37, (dále též jen „DTK“ nebo „Dattelkabel“), tím, že k 1. 1. 2001 zvýšila cenu za nabízené služby u programové nabídky MINI o 289 %, u nabídky KLASIK o 141 % a u nabídky KLASIK + HBO o 98,8 %, zneužila

své dominantní postavení ve smyslu § 9 odst. 3 zákona č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších zákonů, (dále jen „zákon“ nebo „zákon o ochraně hospodářské soutěže“), na trhu služeb spočívajících v dodávkách televizního signálu na újmu konečných spotřebitelů.

Vydání shora uvedeného rozhodnutí předcházelo vydání prvostupňového rozhodnutí č.j. S 85/2000-1789/00-230 ze dne 22. 12. 2000, v němž Úřad konstatoval, že DTK tým, že v letech 1998 – 2000 nabízel programové nabídky za ceny pod hranicí průměrných celkových nákladů za účelem ovládnutí trhu, na němž působí, přičemž rozhodl o nárazovém zvýšení cen až o 289 % ke dni 1. 1. 2001 za účelem kompenzace ztrát z let 1998 – 2000, zneužil svého dominantního postavení na trhu televizního vysílání prostřednictvím kabelových rozvodů na újmu konečných spotřebitelů. Pokračování v dalším zneužívání dominantního postavení způsobem shora uvedeným Úřad účastníkovi řízení podle ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) zákona zakázal a za porušení zákazu uvedeného v § 9 odst. 3 zákona Úřad účastníkovi řízení uložil podle § 11 odst. 1 písm. h) a § 14 odst. 4 zákona pokutu ve výši 7 800 000,- Kč (ve spisu l. č. 450 – 468).

Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení včas rozklad, na základě něhož předseda Úřadu rozhodnutím ze dne 26. 6. 2001 č.j. R 2/2001 zrušil rozhodnutí Úřadu č.j. S 85/2000-1789/00-230 ze dne 22. 12. 2000 a vrátil věc správnímu orgánu, který jej vydal, k novému projednání a rozhodnutí s tím, aby prvostupňový orgán kvalifikovaně vymezil relevantní trh, zejména po věcné stránce, zabýval se otázkou, zda je kabelová televize síťovým monopolem, zjistil všechny subjekty, které v rozhodné době poskytovaly služby spočívající v přenosu televizního signálu, a postavení účastníka řízení na tomto trhu, prokázal vědomý záměr účastníka ovládnout trh vyloučením konkurence pomocí cen pod hranicí průměrných celkových nákladů, a aby prokázal nepřiměřenost cenového zvýšení oproti nákladům za nabízenou službu od 1. 1. 2001. Poté, co prvostupňový orgán předmět správního řízení účastníku v oznámení ze dne 19. 9. 2001 (ve spisu l. č. 558) upřesnil o zjištění, zda jednání účastníka řízení spočívající ve skokovém navýšení ceny za poskytované služby k 1. 1. 2001, zvláště u programové nabídky MINI, v návaznosti na to, že v letech 1998 – 2000 účastník řízení udržoval vůči spotřebitelům cenovou hladinu na podnákladové úrovni, naplňuje znaky zneužití dominantního postavení dané § 9 odst. 3 zákona, doplnil dokazování ve smyslu závěrů odvolacího orgánu vyslovených v druhostupňovém rozhodnutí č.j. R 2/2001 a po provedeném šetření vydal dne 25. 4. 2002 nové rozhodnutí ve věci č.j. S 85/2000-1000/02-VO1, jímž deklaroval zneužití dominantního postavení společností Dattelkabel právě tím, že zvýšila k 1. 1. 2001 zvýšila cenu na služby u jednotlivých jejích produktů o 289 %, 141 % a 98,8 % k újmě konečných spotřebitelů.

Proti tomuto rozhodnutí podal účastník řízení včas rozklad, v němž předně namítá, že právní závěry Úřadu o tom, že zneužil dominantní postavení nemají oporu ve skutkových zjištěních a rovněž právní posouzení je chybné. Účastník řízení přitom zdůrazňuje, že nesprávnost právního posouzení Úřadu spočívá v nesprávním vymezení relevantního trhu po geografické stránce, v nesprávním právním závěru o tom, že účastník zaujímá dominantní postavení a ve zcela chybném právním závěru, že účastník řízení zneužil svého dominantní postavení.

Účastník řízení souhlasí s vymezením relevantního trhu po stránce věcné jako trhu spočívajícího na dodávkách televizního signálu. Nemůže však souhlasit s vymezením relevantního trhu geograficky – lokalitami, do nichž je televizní signál dodáván prostřednictvím kabelového rozvodu účastníka řízení. Trvá na své argumentaci, že

relevantním trhem dodávek televizního signálu je celá Česká republika bez ohledu na to, že on sám dodává televizní signál prostřednictvím kabelových rozvodů pouze do určitých měst či jejich částí. Může se totiž kdykoliv rozhodnout dodávat televizní signál i do jiných lokalit, aniž by byl podstatný rozdíl v charakteristice tržního prostředí, zda televizní signál dodává v Praze či v jiných lokalitách České republiky. Relevantní trh dodávek televizního signálu je proto třeba vymezit na národním principu tak, že trhem je území celé České republiky. V krajním případě lze uvažovat s geografickým vymezením trhu určitými oblastmi v České republice, popř. městy. Není však možné geograficky trh omezovat pouze na konkrétní místo, kde účastník řízení službu spočívající v dodávce televizního signálu skutečně realizuje.

Dále účastník řízení namítá nesprávnost posouzení Úřadu, že zaujímá dominantní postavení. Pokud by Úřad vycházel z geografického vymezení relevantního trhu dle návrhu účastníka řízení, tj. trh České republiky či trh jejích oblastí (např. hlavní město Praha), potom by účastník nemohl mít dominantní postavení na relevantním trhu. Účastník řízení rovněž namítá, že provedeným dokazováním nebylo prokázáno ani to, že účastník v rozhodné době zaujímal dominantní postavení v lokalitách, ve kterých službu poskytuje, tj. Praha 4, Praha 5, Praha 10, Praha 6 – Břevnov, Bubeneč, Dejvice, Hradčany, Horní Šárka, Jenerálka, Střešovice, Vokovice, Praha 7 – Holešovice, Letná, tj. při geografickém vymezení relevantního trhu tak, jak posoudil Úřad. Aby Úřad mohl učinit závěr, že ve výše uvedených lokalitách zaujímá účastník řízení dominantní postavení, musel by dle názoru účastníka řízení v těchto oblastech zjistit počet jednotlivých domácností a dále zjistit, do kterých domácností je služba dodávky televizního signálu dodávána účastníkem řízení. Poměrem domácností, do kterých účastník řízení dodává televizní signál, k celkovému počtu domácností v jednotlivých lokalitách by potom mohl určit podíl na relevantním trhu při geografickém vymezení, se kterým účastník řízení sice nesouhlasí, avšak které Úřad vzal za základ svého rozhodování. Takové zjištění však Úřad neprováděl a namísto toho pouze obecně konstatoval, že odhaduje podíl účastníka řízení na trhu v roce 1998 na 85 % a 2000 na 90 %. Rozhodnutí je na základě této skutečnosti nepřezkoumatelné. V poměru k celkovému počtu domácností v těchto lokalitách podíl účastníka podle jeho názoru nepřesahuje 30 %, když ostatní domácnosti přijímaly v rozhodné době službu jiným způsobem, zejména prostřednictvím systému MMDS, individuálních a společných televizních antén, satelitního vysílání, popř. od jiného provozovatele TKR. Účastník řízení Úřadu vytýká, že neprovedl průzkum jednotlivých lokalit, do kterých účastník řízení dodává televizní signál, z hlediska podílu účastníka na trhu, a přesto bez dalšího setrval na svém původním posouzení ohledně existence dominantního postavení účastníka řízení na relevantním trhu.

Závěry Úřadu o tom, že příjem televizního signálu prostřednictvím individuálních či společných televizních antén není plnohodnotný příjem televizního signálu prostřednictvím TKR, jsou dle názoru účastníka řízení nesprávné. V daném případě je rozhodující příjem českých televizních programů, tj. TV Nova, ČT 1, ČT 2 a Prima. Dodávka televizního signálu prostřednictvím individuální či společné televizní antény je u těchto programů zcela plnohodnotná dodávce televizního signálu prostřednictvím TKR a konečný spotřebitel má vždy možnost se rozhodnout, pokud by nesouhlasil s nabízenou cenou, zajistit si příjem těmito prostředky. Pokud Úřad vychází ve svém rozhodnutí z názoru, že takový příjem plnohodnotný není, není tento názor podložen žádným důkazem a jde proto o pouhou úvahu. Dle názoru účastníka řízení není ani pravdou, že by v důsledku zvýšení cen účastníka řízení nedošlo k odlivu jeho zákazníků, naopak k podstatnému odlivu došlo.

Dále účastník napadá nesprávnost závěru prvostupňového orgánu o zneužití dominantního postavení společností Dattelkabel. Argumentuje tím, že navýšení ceny za

služby dodávky televizního signálu bylo ekonomicky zdůvodněné a odpovídalo potřebám pokrýt náklady na dosažení příjmů a perspektivně i přirozenému a oprávněnému zájmu každého podnikatele na dosažení přiměřeného zisku. Nesprávnost právního posouzení v této otázce ze strany Úřadu spočívá zejména v tom, že Úřad neuznal základní argumentaci účastníka o tom, že nemůže být zneužitím dominantního postavení zvýšení ceny za poskytnutou službu tak, aby cena pokryla alespoň náklady nezbytné na poskytnutí služby. Takto stanovená cena je plně v souladu se zákonem č. 526/1990 Sb. a je také správná z hlediska soutěžního práva. V takovém případě by musel své podnikání dříve či později ukončit. Při stanovení původních nízkých cen účastník řízení žádným způsobem nepoškodil v té době konkurující společnosti ani spotřebitele, naopak se choval tak, jak bylo v rozhodné době běžné. Dle názoru účastníka řízení sám Úřad na jiných místech svého rozhodnutí opakovaně dovozuje, že při způsobu poskytování služby dodávky televizního signálu prostřednictvím kabelových rozvodů se kabelové společnosti mezi sebou nestřetávají ve vztahu ke konečnému spotřebiteli, účastník řízení proto ani nemůže „nekalými praktikami“ konkurenci omezovat. V této souvislosti Úřad nesprávně hodnotil „svědeckou výpověď“ Ing. Výborného a Doc. Ing. Lašky, když v rozhodnutí zdůraznil pouze tu část jejich výpovědi, ze které vyplývá, že jedním z cílů společnosti na počátku podnikání bylo získat co nejvíce zákazníků, zatímco všichni vyslechnutí původní členové představenstva společnosti Dattelkabel potvrdili, že jejich záměrem v žádném případě nebylo stanovit ceny z počátku na nízké úrovni s úmyslem je později zvýšit. Vycházeli z nesprávného propočtu ekonomické návratnosti investice. Závěry Úřadu proto neodpovídají provedeným důkazům a jsou tak nesprávné.

Rovněž úvahy Úřadu o tom, že zákazník, který již měl se společností uzavřenou smlouvu na dodávku televizního signálu, se dostal do situace, kdy byl ze strany společnosti Dattelkabel cenovou politikou udržován v přesvědčení, že nebude docházet ke zvyšování ceny, je podle názoru účastníka pouhou spekulací a ve spise o tom není žádný konkrétní důkaz. Naopak konečný spotřebitel předtím, než mohl využívat službu od společnosti Dattelkabel, přijímal televizní signál s velkou pravděpodobností prostřednictvím STA či individuální televizní antény, následně za nízké a výhodné ceny přijímal televizní signál prostřednictvím TKR a po zvýšení ceny, pokud by neuznal argumenty účastníka řízení o nutnosti takového zvýšení, mohl smlouvu vypovědět a vrátit se k dřívějšímu způsobu přijímání televizního signálu, tj. prostřednictvím STA či individuální televizní antény, popř. využít jiného možného náhradního způsobu příjmu televizního signálu. Tak se také velké množství konečných spotřebitelů chovalo. V průběhu řízení nebyl proveden žádný důkaz o tom, že by v souvislosti se zavedením rozvodů kabelové televize do objektu byly odstraněny společné či individuální televizní antény a i kdyby se tak v ojedinělém případě stalo, není možné takovou skutečnost bez dalšího zobecňovat. Ze všech shora uvedených důvodů má účastník řízení za to, že i pokud by měl dominantní postavení na trhu, toto nemohl v žádném případě zneužít.

Účastník řízení zdůraznil, že Úřad rozhodl v rozporu se závěry rozhodnutí předsedy Úřadu ze dne 26. 6. 2001, neboť v tomto rozhodnutí bylo jednoznačně uvedeno, že pro závěr o zneužití dominantního postavení je nezbytné zjistit a účastníku řízení prokázat vědomý záměr účastníka ovládnout trh vyloučením konkurence pomocí cen pod hranici průměrných nákladů, a nepřiměřenost cenového zvýšení oproti nákladům za nabízenou službu od 1. 1. 2001, a to zvláště u každé programové nabídky. Vzhledem k tomu, že tyto základní předpoklady prokázány nebyly, není dle názoru účastníka řízení možné dovodit, že by zneužil svého dominantního postavení. Kromě uvedených námitek poukázal účastník řízení na některé údajné další faktické nesprávnosti v odůvodnění napadeného rozhodnutí.

Na základě všech shora uvedených skutečností je podle účastníka řízení zřejmé, že účastník neměl na relevantním trhu dominantní postavení a také že žádné dominantní postavení nezneužil. Závěrem rozkladu účastník řízení navrhl, aby předseda Úřadu napadené rozhodnutí změnil tak, že se správní řízení zastavuje.

Poté, co byl Úřadu doručen rozklad účastníka, bylo následně na základě námitek účastníka vznesených v rozkladu doplněno dokazování ve věci. Materiály, které se staly součástí správního spisu č.j. S 85/2000 po podání rozkladu účastníkem řízení, byly účastníku v příloze dopisu č.j. R 29/2003 (237/03-RK/hs) ze dne 12. 9. 2003 zaslány k seznámení. Účastník řízení využil svého práva podle ustanovení § 33 odst. 2 správního řádu a vyjádřil se k těmto podkladům i ke způsobu jejich zjištění.

Ve vyjádření ze dne 25. 9. 2003 účastník řízení uvedl, že setrvává na své argumentaci uvedené v rozkladu, přičemž zdůraznil, že nově získané podklady potvrdily účastníkem řízení již jednou formulované závěry o tom, že ve sledovaném období nezaujímal dominantní postavení, neboť ani na území České republiky, ani na území hlavního města Prahy nedodával televizní signál do více než 30 % domácností. Navíc spotřebitelé se mohli rozhodnout pro jinou alternativu příjmu televizního signálu, o čemž svědčí odliv zákazníků v roce 2001. I kdyby účastník dominantní postavení na relevantním trhu zastával, nelze podle účastníka v žádném případě dovozovat, že by toto své postavení zneužil, neboť cenové zvýšení bylo přiměřené nákladům. Žádného podnikatele totiž nelze nutit, aby jeho podnikání bylo ztrátové. Takový postup by byl v rozporu s ústavně zaručeným právem podnikat. Účastník dále poukázal na to, že účelem a smyslem zvýšení cen od 1. 1. 2001 nebylo uhradit ztráty z minulých let, ale zastavit další zvyšování ztrát při pokračujícím podnikání účastníka řízení a postupně dosáhnout vyrovnanosti v hospodaření, a proto takové zvýšení nelze považovat za zneužití dominantního postavení. V příloze svého vyjádření pak účastník zaslal rozhodnutí předsedy polského Úřadu pro ochranu soutěže a spotřebitelů ze dne 5.7.2002, v němž bylo údajně potvrzeno, že individuální antény (pokojové, STA či satelitní přijímače) lze považovat za alternativu k nabídce UPC, a že pokud ani ceny po zvýšení nepokrývají zcela ztrátu účastníka, není možné takové ceny považovat za nepřiměřené. Svoji argumentaci dokládá rovněž tím, že po posledním zvýšení cen za dodávku televizního signálu prostřednictvím kabelové televize ze strany subjektů konkurujících účastníku řízení jsou tyto ceny již vyrovnány a svědčí o tom, že i konkurující společnosti musely přikročit k opatřením obdobným jako účastník řízení. Závěrem účastník řízení opakovaně navrhl, aby předseda Úřadu jako odvolací orgán změnil rozhodnutí Úřadu tak, že se správní řízení zastavuje.

Správní orgán prvního stupně neshledal důvody pro postup podle ustanovení § 57 odst. 1 správního řádu a v souladu s odst. 2 téhož ustanovení postoupil věc k rozhodnutí orgánu rozhodujícímu o rozkladu.

Dne 1. 7. 2001 nabyly účinnosti zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, který zrušil zákon č. 63/1991 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů. Podle ustanovení § 27 odst. 2 zákona č. 143/2001 Sb. se řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona dokončí podle dosavadních předpisů.

Podle ustanovení § 59 odst. 1 správního řádu jsem na základě podaného rozkladu napadené rozhodnutí včetně příslušného správního spisu přezkoumal v celém rozsahu. Vzhledem k tomu, že argumenty účastníka řízení obsažené ve vyjádření ze dne 25. 9. 2003 se

věcně shodují s námitkami již obsaženými v rozkladu, uvážím o nich a vyjádřím se k nim současně.

S ohledem na skutkovou podstatu deklarovaného porušení zákona a rovněž námitky účastníka řízení bylo nezbytné zabývat se nejprve vymezením relevantního trhu.

Věcnému vymezení relevantního trhu jako trhu služby spočívající v dodávkách televizního signálu účastník přisvědčil. Ani časovému hledisku relevantního trhu v rozsahu trvalých dodávek účastník ničeho nevytknul. Jak již v průběhu správního řízení, účastník namítá nesprávnost relevantního trhu geograficky vymezeného lokalitami Praha 4, Praha 5, Praha 10, Praha 6 – Břevnov, Bubeneč, Dejvice, Hradčany, Horní Šárka, Jenerálka, Střešovice, Vokovice, Praha 7 – Holešovice, Letná, když poukazuje na to, že relevantním trhem dodávek televizního signálu je celá Česká republika.

Prvostupňový orgán již v napadeném rozhodnutí osvětlil, že z geografického hlediska nelze relevantní trh vymezit územím České republiky, když účastník na celém území republiky nepůsobí. Každá společnost dodávající televizní signál kabelovými rozvody totiž působí na odlišném území; její okruh působnosti je omezen výlučně lokalitami, v nichž daná společnost vlastní kabelové rozvody. Uvedený závěr neodporuje stanovisku Vrchního soudu v Olomouci¹, který uvedl, že lokality, v nichž kabelové společnosti působí, se liší. Kabelové společnosti si proto nekonkurují, neboť postrádají schopnost ve shodném čase poskytnout zastupitelnou službu. Logicky pak homogenní podmínky mohou být splněny jen tam, kde účastník řízení působí.

Lze připustit, že do budoucna se geografický trh může rozšířit, což je však spojeno nejen se značnými finančními investicemi v delším časovém období, ale je odvislé i od řady dalších faktorů, jako např. postupu měst, obcí či městských částí, které pro konkrétní lokalitu uzavírají smlouvy obvykle pouze s jediným provozovatelem sítě televizních kabelových rozvodů. Neboť se jedná pouze o možnost vymezení trhu v budoucnu, bylo v předmětném případě nezbytné vycházet ze situace v posuzovaném období a geografický relevantní trh vymezit lokalitami, do nichž je televizní signál dodáván prostřednictvím kabelového rozvodu účastníka řízení. Vymezení relevantního trhu z geografického hlediska provedené prvostupňovým orgánem proto považuji za správné.

Dále jsem se zabýval postavením účastníka řízení na vymezeném relevantním trhu. Účastník v rozkladu namítl, že jeho tržní podíl ve zkoumaném období nepřesáhl 30 %, své tvrzení však nijak neodůvodnil. Podrobil jsem proto závěry prvostupňového orgánu přezkumu, kdy jsem ověřil, že na vymezeném relevantním trhu služby spočívající v dodávkách televizního signálu v uvedených lokalitách Prahy měl účastník řízení v letech 1998 až 2000 přibližně 30 tisíc až 55 tisíc abonentů. Mimo účastníka řízení působila v uvedených lokalitách dále pouze společnost Kabel Net Holding, a.s., která dle kvalifikovaného odhadu prvostupňového orgánu měla ve sledovaném období cca 5 až 6 tisíc abonentů. Dle údajů Českého statistického ústavu bylo v Praze koncem roku 2000 registrováno přibližně 436 tisíc televizních přijímačů. Společnost Kabel Net Holding, a.s. registrovala k 31. 12. 2000 cca 35 000 zákazníků; lze tak konstatovat, že asi 8 % všech pražských domácností využívalo službu dodávky TV signálu společností Kabel Net Holding, a.s. Je-li na geograficky vymezeném trhu v posuzovaném případě přibližně 65 tisíc domácností, přepočítacím koeficientem (8 %) lze dospět k závěru, že cca 5 000 až 6 000

¹ Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci č.j. 2 A 12/1998 ze dne 29. 4. 1999

domácnostem byly poskytovány služby spočívající v dodávkách televizního signálu společností Kabel Net Holding, a.s. Přitom je třeba připustit možnou statistickou chybu.

Společnost Dattelkabel měla v posuzovaném období od cca 30 000 zákazníků v roce 1998 až do cca 55 000 domácností v roce 2000; službu spočívající v dodávkách televizního signálu tedy v daných letech a vymezených lokalitách Prahy využívalo celkem od 35 000 domácností (v roce 1998) do cca 61 000 domácností (v roce 2000). Lze tedy dovodit, že využívalo-li v roce 1998 službu poskytovanou společností Dattelkabel v daných lokalitách cca 30 000 zákazníků z 35 000 všech domácností využívajících službu dodávky TV signálu, činil podíl účastníka na trhu v tomto roce 85 %. Obdobným způsobem lze dospět k podílu účastníka řízení na vymezeném relevantním trhu v roce 2000 ve výši 90 %, když v tomto roce bylo zákazníky společnosti Dattelkabel cca 55 000 domácností ze 61 000 všech domácností využívajících službu dodávky televizního signálu. Poté, co jsem podíly účastníka řízení na relevantním trhu stanovené prvostupňovým orgánem ověřil, konstatuji, že námitkám účastníka nepřisvědčuji, neboť udané tržní podíly považuji za správné.

V této souvislosti zabýval jsem se zároveň otázkou funkční zastupitelnosti jednotlivých způsobů příjmu televizního signálu, tedy otázkou zaměnitelnosti televizních kabelových rozvodů (dále též jen „TKR“) s individuálními televizními anténami (dále též jen „IA“), společnými televizními anténami (dále též jen „STA“), satelitním přijímačem či multikanálovým mikrovlnným distribučním systémem (dále též jen „MMDS“).

V případě TKR se jedná o službu poskytovanou na základě smluvního vztahu s jejím poskytovatelem, zatímco při příjmu televizního signálu prostřednictvím IA či STA není uživatel ve smluvním vztahu s dodavatelem televizního signálu, uživatel pouze využívá nabídky zajišťování technologického zařízení pro příjem signálu. Nevyužije-li zákazník – spotřebitel nabídky poskytovatele služby TKR, opouští tento trh. Aby mohl televizní signál znovu přijímat, musel by vynaložit další náklady na pořízení technologického prostředku pro jeho příjem. Nabídková strana vzhledem ke konkurenci na trhu se odchodem zákazníka nezmění, neboť předmětný trh je uzavřen technickými rozvody. Konkurenčního charakteru by mohlo být pouze využití jiné běžně nabízené služby dodávky televizního signálu, z hlediska spotřebitele spočívající na shodných principech, tedy na obdobném způsobu zajištění dodávek televizního signálu s ohledem na závazkový charakter vzájemného vztahu mezi dodavatelem a spotřebitelem, obdobnou výši vynaložených nákladů a srovnatelný mechanismus fungování. Takovou alternativu zřejmě nepředstavuje pořízení individuálního zařízení pro příjem televizního signálu ani využití STA, byť je údržba tohoto technologického zařízení pro příjem televizního signálu zajišťována správcem objektu, v němž se domácnosti nachází, za poplatek.

Podle názoru soudní praxe² je při věcném vymezení relevantního trhu třeba vycházet ze způsobu úhrady za dodávku televizního signálu. Smluvní vztah mezi dodavatelem televizního signálu a spotřebitelem služby dodávky televizního signálu prostřednictvím TKR je založen na jednorázovém poplatku a pravidelných následných platbách za dodávaný signál. Naproti tomu v případě příjmu televizního signálu prostřednictvím IA, STA či satelitu, ať již digitálního či analogového, uživatel vynakládá pouze jednorázovou finanční částku jako investiční náklad na vybudování či pořízení si tohoto prostředku příjmu televizního signálu. Ačkoliv je vždy uživatel povinen hradit ochranným autorským organizacím poplatky za autorská práva, nejedná se o poplatek za dodávku televizního signálu a s tím spojený provoz a

² Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci č.j. 2 A 12/1998 ze dne 29. 4. 1999

údržbu sítě, který je pravidelně hrazen provozovateli TKR jejich uživatelem, nikoli však uživatelem STA.

Další odlišností příjmu televizního signálu je způsob zajištění příjmu některých programů, např. HBO, Spektrum, Hallmark, příp. infokanálu určité oblasti. Tyto programy pouze s velkými finančními a technickými obtížemi získává uživatel IA a STA. Díky sériovému uspořádání neumožňuje STA nabízet v jednom domě více než jeden produkt. Naproti tomu uživatel TKR běžně přijímá tolik programů, kolik jich provozovatel služby dodávky televizního signálu zajišťuje. Navíc kvalita příjmu televizního signálu je v případě přenosu prostřednictvím TKR nepoměrně lepší, a to i díky místním podmínkám. S tohoto pohledu není relevantní námitka účastníka ohledně poukazu na počet zákazníků, kteří přestali využívat služeb účastníka řízení poté, kdy byla cena za poskytování jednotlivých produktů zvýšena. Tato skutečnost totiž nikterak nemůže ovlivnit prokázanou existenci dominantního postavení účastníka na vymezeném relevantním trhu.

Poněvadž je služba spočívající v dodávce televizního signálu založena právě na existenci smluvního vztahu mezi dodavatelem televizního signálu a spotřebitelem, je třeba vymezit relevantní trh odlišně od ostatních způsobů dodávky televizního signálu. Prvostupňový orgán tedy správně odůvodnil závěr o vymezení relevantního trhu jako trhu služby spočívající v dodávkách televizního signálu, je-li z funkčního hlediska služba poskytovaná prostřednictvím TKR zaměnitelná výlučně se systémem MMDS. Na základě všech shora uvedených důvodů, když poukazují zároveň na odůvodnění napadeného rozhodnutí, námitkám účastníka nepřisvědčuji, když jsem zjistil, že TKR nejsou s STA a IA zaměnitelné, přičemž z hlediska funkčního jsou TKR zastupitelné pouze s MMDS.

K námitce účastníka řízení, že svého dominantního postavení nezneužil, neboť zvýšení ceny odpovídalo oprávněnému zájmu podnikatele na dosažení přiměřeného zisku, zdůrazňuji, že smyslem správního řízení nebylo hodnotit případnou existenci ekonomických důvodů pro zvýšení ceny, resp. pro dosažení přiměřeného zisku, avšak posoudit, zda konkrétní jednání účastníka řízení, tj. zvýšení ceny za jednotlivé produkty o 289 %, 141 % a 98,8 % naplňuje znaky porušení ustanovení § 9 odst. 3 zákona a je zneužitím jeho dominantního postavení. Vzhledem k tomu, že účastník řízení nepředložil v řízení o rozkladu žádné nové důkazy ani neuvedl nové argumenty, vycházel jsem z podkladů a informací zajištěných v dosavadním průběhu správního řízení. Ve shodě s tvrzením účastníka v rozkladu konstatuji, že zvýšení cen za služby na úroveň odpovídají nákladům a přiměřenému zisku není samo o sobě zneužitím dominantního postavení a tak porušením zákona, tím je však takové jednání soutěžitele, které naplňuje znaky dané ustanovení § 9 odst. 3 zákona o ochraně hospodářské soutěže. Zaměřil jsem se proto na přezkoumání, zda uvedené jednání zákonem stanovená kritéria pro konstataci jeho porušení naplňuje.

Jako bylo shora osvětleno, účastník řízení je podle zákona o ochraně hospodářské soutěže soutěžitelem v dominantním postavení. Dále bylo nutno kvalifikovat předmětné jednání účastníka řízení. Prvostupňový orgán se přitom opřel o generální klauzuli § 9 odst. 3 zákona, která zakazuje zneužití dominantního postavení nejen na újmu ostatních soutěžitelů, ale i na újmu spotřebitelů – v tomto případě zákazníků účastníka řízení. Podstata zneužití totiž vychází ze zákazu chování, které by za normálních okolností bylo přípustné, avšak vzhledem k tomu, že dominantní soutěžitel má zvláštní odpovědnost vyplývající z potenciální újmy, kterou by jeho chování mohlo způsobit soutěži obecně a zájmům konkurence, zákazníků a spotřebitelů zvláště, je v jeho případě takové jednání považováno za nepřípustné. Pro posouzení otázky zneužití dominantního postavení tímto účastníkem řízení jsem považoval za

nezbytné vyřešit, zda k jednání, jež je předmětem posouzení v rámci správního řízení, tj. k několikanásobnému zvýšení cen za služby u poskytovaných produktů, byl dán důvod, jenž by byl důvodem objektivně ospravedlnitelným. Ztotožňuji se plně se závěrem Úřadu, uvedeným v odůvodnění napadeného rozhodnutí, podle něhož cílem nebo jedním z cílů cenové politiky účastníka řízení bylo získat co největší počet abonentů, jak ostatně bylo potvrzeno nejen výpověďmi svědků Ing. Výborného (ve spisu l. č. 576) či doc. Laška (ve spisu l. č. 604 an.), ale i prohlášením samotného účastníka řízení (ve spisu l. č. 401 an.). Ačkoli záměr vyloučit či omezit konkurenci z výsledků svědků přímo nevyplývá, následné chování účastníka řízení na trhu tomu bezpochyby nasvědčuje. V této souvislosti není možné nezohlednit skutečnost, že v lokalitách, v nichž už provozovatel TKR má své sítě vybudovány, obvykle jiný provozovatel kabelových sítí nepůsobí. S ohledem na značnou finanční náročnost a další bariéry vstupu do těchto lokalit (nutnost souhlasu příslušného územně správního orgánu, získání registrace u Rady České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání, souhlas vlastníka nemovitosti s přístupem k objektu) nelze vstup dalšího soutěžitele do již zasíťovaných lokalit s vysokou pravděpodobností předpokládat.

Úmysl účastníka získat prostřednictvím nízkých cen co největší počet zákazníků se projevil i v dalším jednání účastníka, když po určitou relativně dlouhou dobu udržoval stejnou, nízkou hladinu cen a tím zákazníka v přesvědčení, že k dalšímu navyšování cen nebude docházet. Účastník řízení tak činil i za cenu možných vlastních nižších zisků za poskytované služby. V daném případě se tak prvotně nejedná o taktiku vykořisťovací namířenou vůči vlastním zákazníkům, nýbrž o taktiku vylučovací namířenou primárně vůči potenciálním konkurentům nově vstupujícím na trh, kdy tato taktika měla posléze dopad na zákazníky účastníka řízení odebírající službu dodávky televizního signálu. Za této situace nemůže být ospravedlnitelným důvodem jednání účastníka snaha dodatečně pokrýt ztráty z předchozího hospodaření. Účastník tím přenesl negativní důsledky svého podnikání na spotřebitele. Za situace, kdy si jako dominant je vědom své tržní síly a kdy si je také vědom zákaznickovy praktické nemožnosti zajistit si okamžitou kvalitativně srovnatelnou náhradní dodávku televizního signálu, je faktické vynucování si pro sebe výhodnějších cenových podmínek jednáním nepřijatelným. Jednání účastníka řízení bylo determinováno právě jeho dominantním postavením na trhu, neboť bez takového postavení a za existence účinné soutěže, resp. při možnosti volby odběratele mezi dodavatelem a jeho konkurenty, by za předpokladu, že svým zákazníkům hodlá nadále poskytovat službu dodávky televizního signálu, tj. svého zákazníka nechce z dlouhodobého hlediska ztratit, takto jednat nemohl.

Podstatným znakem naplnění skutkové podstaty zneužití dominantního postavení je újma způsobená jiným soutěžitelům, nebo spotřebitelům, právě v důsledku protisoutěžního chování dominantního soutěžitele. Z výroku napadeného rozhodnutí jednoznačně vyplývá, že zvýšením ceny o 289 %, 141 % a 98,8 % ze strany účastníka řízení jeho zákazníkům za služby u jednotlivých produktů MINI, KLASIK a KLASIK + HBO byla způsobena újma spotřebitelům – zákazníkům účastníka řízení, kteří v případě několikanásobného zvýšení ceny za služby neměli v zásadě jakoukoli jinou okamžitou srovnatelnou alternativu nahrazení dodávek televizního signálu a museli tak vynaložit několikanásobně vyšší částku na pravidelnou platbu za služby dodávky televizního signálu, nebo vypovědět smlouvu a uhradit další náklad na zabezpečení dodávky televizního signálu prostřednictvím STA nebo IA, avšak se zohledněním nižší kvality příjmu televizního signálu, přičemž v některých případech zůstali dokonce bez možnosti příjmu signálu. Újmu spotřebitelům, zákazníkům účastníka řízení, lze tedy nepochybně dovést.

Úřad správně shledal v jednání účastníka řízení naplnění skutkové podstaty zneužití dominantního postavení podle § 9 odst. 3 zákona, které má charakter generální klauzule, neboť zakazuje jakákoli zneužívání monopolního nebo dominantního postavení na újmu jiných soutěžitelů, spotřebitelů nebo veřejného zájmu. Po ověření závěrů prvostupňového orgánu jsem tedy námitkám účastníka řízení nepřisvědčil.

Shora uvedeným způsobem jsem tedy uvážil o námitkách účastníka řízení obsažených v rozkladu a na základě posouzení napadeného rozhodnutí a správního řízení, jež jeho vydání předcházelo, jsem tedy napadené rozhodnutí ve výrokové části z pouze formulačních důvodů shora uvedených změnil. Po přezkoumání správnosti napadeného rozhodnutí včetně všech námitek účastníka řízení jsem v postupu Úřadu při vedení správního řízení a rozhodování neshledal žádné další skutečnosti, které by byly důvodem pro zrušení rozhodnutí a vrácení věci k novému projednání, popřípadě k zastavení řízení, tak, jak je v rozkladu navrhováno. Úřad se v odůvodnění napadeného rozhodnutí v souladu s právním názorem druhostupňového orgánu vysloveným v odůvodnění rozhodnutí č.j. R 2/2001 ze dne 26. 6. 2001 zabýval skutkovou stránkou věci a uvedl, jakými úvahami byl veden při hodnocení shromážděných důkazů, o které opíral konstataci o porušení zákona. Při formulaci právních závěrů podle zákona o ochraně hospodářské soutěže se pak podpůrně řídil i rozhodovací praxí orgánů Evropských společenství při aplikaci čl. 86 (nyní čl. 82) Smlouvy o založení ES a na související judikáty Evropské komise v odůvodnění rozhodnutí odkázal. Dospěl jsem k závěru, že výsledky správního řízení potvrzují zneužití dominantního postavení účastníkem řízení. Účastník řízení si při svém jednání musel být vědom toho, že v pozici dominantního soutěžitele je vystaven silnější reglementaci z pohledu zákona o ochraně hospodářské soutěže než soutěžitel, který toto postavení nemá. Pouze z formulačního hlediska jsem pak upravil znění výroku rozkladem napadeného rozhodnutí, když jsem označení služeb jako „nabízené“ a vymezení spotřebitelů jako „konečných“ pro nadbytečnost vypustil. Zároveň jsem zpřesnil označení služeb poskytovaných účastníkem jako „produkty“ MINI, KLASIK a KLASIK+HBO, nikoli tedy sice obsahově shodné, avšak nedostatečně konkrétní označení „programové nabídky“.

Návrhu účastníka řízení jsem ze všech shora uvedených důvodů nevyhověl, další dokazování nad rámec materiálů obsažených ve správním spise považoval již za nadbytečné a ve smyslu ustanovení § 59 odst. 2 správního řádu na základě návrhu rozkladové komise podle ustanovení § 61 odst. 2 téhož zákona rozhodl tak, jak je ve výroku uvedeno.

P o u č e n í

Proti tomuto rozhodnutí se podle ustanovení § 61 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, nelze odvolat.

Ing. Josef Bednář
předseda
Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže

Rozhodnutí obdrží:

právní zástupce účastníka řízení
JUDr. Jiří Voršílka, advokát
AK Voršílka, Stránská, Pazdera
Opletalova 4
110 00 Praha 1

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 27. 10. 2003 a stalo se vykonatelným dnem 27. 10. 2003.